

Universitatea Tehnică a Moldovei

**PATRIMONIUL ÎN DREPTUL CIVIL ȘI ÎN
DREPTUL MEDIULUI**

Masterandă:

Cacerovschii Tatiana

Coordonator:

Stahi Tatiana

**Conf. univ.,
Doctor în drept**

Chișinău, 2023

ADNOTARE

Numele, prenumele: Cacerovschii Tatiana

Titlu: Patrimoniul în dreptul civil și în dreptul mediului

Structura lucrării: introducere, 4 capitole, 12 subcapitole, concluzii și recomandări, bibliografie.

Cuvinte cheie: patrimoniul, patrimoniul în dreptul civil, patrimoniul în dreptul mediului, daună de mediului, prejudiciul mediului, răspundere patrimonială.

Problematica studiului constă în fundamentarea științifică a patrimoniului în dreptul civil și în special a patrimoniului în dreptul mediului – ca o novație în știința juridică. Studiarea și determinarea rolului patrimoniului în dreptul mediului și impactul pozitiv al lui asupra naturii este punctul forte în prezenta lucrare. Intenția cercetării de față, evidențiată chiar prin însuși titlul, anume de a asocia și compara dimensiunile conceptului de patrimoniu în dreptul civil și în dreptul mediului, impune practic o cercetare interdisciplinară, o analiză paralelă a multiplelor forme sub care apare conceptul de „patrimoniu”.

Obiective: abordarea teoretică și legislativă a patrimoniului în dreptul civil și în dreptul mediului; cercetarea istoricului apariției și dezvoltării teoriei patrimoniului; analiza conținutului juridic al caracterilor, a funcțiilor și a elementelor patrimoniului; analiza paralelă a multiplelor forme sub care apare conceptul în cauză, cu scopul de a pune în evidență punctele și trăsăturile comune ale patrimoniului în dreptul civil și patrimoniul mediului; distingerea particularităților și determinarea elementelor patrimoniului în dreptul mediului determinarea răspunderii pentru prejudiciul ecologic; expunerea concluziilor.

Metode aplicate la realizarea cercetării: bazele metodologice ale cercetării teoretico-practice a instituției cercetate, constau dintr-o pluralitate de metode, mijloace și procedee utilizate, și anume: metoda analizei și investigației științifice, prin care s-a cercetat toate aspectele doctrinare și legislative ale patrimoniului în dreptul civil și a patrimoniului în dreptul mediului; metoda dialectică, logico-formală, juridico-comparativă prin care s-a analizat și comparat patrimoniul în dreptul civil și patrimoniul în dreptul mediului; metoda juridico-formală, istorică etc.

Rezultatul concret obținut: În urma efectuării studierii și cercetării științifice privind instituția patrimoniului în dreptul civil și în dreptul mediului, s-a făcut o paralelă între acestea (din punct de vedere a structurii, al elementelor, al funcțiilor acestuia, etc.), ca noțiune specific civilistă, și forma sub care apare, dar mai ales sub care *ar putea apărea*, patrimoniul în dreptul mediului. În final, s-a conturat părerea autorului vis-a-vis de problemele actuale din domeniul mediului, daunei de mediu și s-a venit cu careva propuneri de *legea ferenda* în domeniu.

ANNOTATION

Name, first name: Tatiana Cacerovschii

Title: Heritage in civil and environmental law

Structure of the work: introduction, 4 chapters, 12 subchapters, conclusions and recommendations, bibliography.

Keywords: patrimony, patrimony in civil law, patrimony in environmental law, environmental damage, patrimonial liability.

The issue of the study consists in the scientific substantiation of property in civil law and especially of property in environmental law - as an innovation in legal science. Studying and determining the role of heritage in environmental law and its positive impact on nature is the strength of this paper. The intention of the present research, highlighted by the title itself, namely to associate and compare the dimensions of the concept of heritage in civil law and in environmental law, practically requires an interdisciplinary research, a parallel analysis of the multiple forms in which the concept of „heritage” appears.

Objectives: the theoretical and legislative approach to heritage in civil law and environmental law; historical research of the emergence and development of heritage theory; analyze the legal content of the characters, functions and elements of the heritage; the parallel analysis of the multiple forms in which the concept in question appears, with the aim of highlighting the common points and features of heritage in civil law and environmental heritage; distinguishing particularities and determining the elements of heritage in environmental law, determining liability for ecological damage; presentation of conclusions.

Methods applied to the research: the logical methods of the theoretical-practical research of the researched institution, consist of a plurality of methods, means and procedures used, namely: method scientific analysis and investigation, through which all doctrinal and legislative aspects of heritage in civil law and heritage in environmental law were researched; the dialectical, logical-formal, juridical-comparative method by which patrimony in civil law and patrimony in environmental law was analyzed and compared; legal-formal method, historical etc.

The concrete result obtained: following the study and scientific research on heritage institutions in civil law and environmental law, a parallel was drawn between them (from the point of view of their structure, elements, functions, etc.), as a specifically civil notion, and the form under which it appears, but especially under which it could appear, the patrimony in environmental law. In the end, the author's opinion was outlined vis-à-vis the current problems in

the field of the environment, environmental damage, and he came up with some proposals for the law in the field.

CUPRINS

LISTA	CU	ABREVIERI
		11
INTRODUCERE.....		12
1. ANALIZA DOCTRINARĂ A PATRIMONIULUI ÎN DREPTUL CIVIL ȘI ÎN DREPTUL MEDIULUI.....		14
1.1. Studiu de drept în domeniul patrimoniului în dreptul civil și în dreptul mediului.....		14
1.2. Cadrul normativ privind conceptul de patrimoniu în dreptul civil și în dreptul mediului.....		19
1.3. Concluzii la capitolul 1.....		24
2. TEORIA GENERALĂ A PATRIMONIULUI.....		26
2.1. Evoluția conceptului de patrimoniu.....		26
2.2. Reflectarea teoriilor moderne și considerații asupra conceptului de patrimoniu.....		28
2.3. Caracterile patrimoniului.....		34
2.4. Elementele și funcțiile patrimoniului.....		38
2.5. Concluzii la capitolul 2.....		43
3. PATRIMONIUL ÎN DREPTUL MEDIULUI.....		45
3.1. Diferite accepțiuni ale conceptului de patrimoniu în dreptul mediului.....		45
3.2. Dreptul de proprietate asupra bunurilor de mediu.....		48
3.3. Problematika răspunderii pentru prejudiciul ecologic.....		52
3.4. Concluzii la capitolul 3.....		60
4. ASPECTE PRACTICE PRIVIND PATRIMONIUL MEDIULUI ȘI REPARAREA PREJUDICIULUI ECOLOGIC.....		62
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI.....		66
BIBLIOGRAFIE.....		70
ANEXA A. Controlul de stat privind folosirea rațională a resurselor naturale și protecția resurselor naturale pe tipuri de activitate de protecție a mediului 2021.....		76

INTRODUCERE

Actualitatea și importanța temei Relevanța și intenția demersului studiat se datorează necesității identificării noțiunii patrimoniului în dreptul civil și noțiunii patrimoniului în dreptul mediului. Studiarea unui concept juridic fundamental, precum noțiunea de „patrimoniu”, presupune, cunoașterea condițiilor și proceselor prin care acesta a luat ființă, s-a format, s-a dezvoltat și, în final, a modalității prin care s-a impus și a fost acceptat de sistemele juridice.

Ideea cercetării în cauză, se manifestă prin însuși denumirea tezei, prin faptul de a asocia și compara noțiunea de patrimoniu în dreptul mediului și în dreptul civil, cercetarea impune o analiză interdisciplinară, o analiză paralelă a diferitor forme prin care a apărut conceptul de patrimoniu. Argumentul puternic ar fi că analiza și cercetarea instituției patrimoniului atât în dreptul mediului, cât și în dreptul civil, ar lărgi înțelegerea tuturor cu privire la importanța instituției menționate, pentru că un problemă pe care am observat-o în cercetarea temei respective începe de la multilateralitatea terminologică a categoriei date. Adică, patrimoniul în dreptul mediului este ceva novativ și care se regăsește ca: „patrimoniul natural”, „patrimoniul natural global”, „patrimoniu natural comun”, ceea ce, la final, duce la o neînțelegere, din punct de vedere juridic și există riscul de a se aplica incorect terminologia în domeniu.

Reieșind din cele menționate mai sus, și recunoscând importanța instituției patrimoniului în general și a patrimoniului în dreptul mediului în special, actualitatea și noutatea atât practică cât și teoretică a tezei de față nu poate fi contestată.

Noutatea științifică. Credem că o astfel de analiză oferă un punct de intersectare între domeniul de cercetare al dreptului mediului și noțiunea de patrimoniu; într-o societate globalizată, precum este în prezent, în cadrul căreia problema mediului a întrecut de mult stadiul de chestiune localizată spațial, a determina și a conceptualiza raporturile dintre om – ca specie – și natură înconjurătoare, a devenit o problemă din ce în ce mai binevenită, și cu părere de rău,

mai urgentă, Așadar, nouitatea este că necunoscuta om-natură, privită din punct de vedere a dreptului, nu mai poate să nu fie luată în seamă, existența unei răspunderi a omului față de soarta mediului. Rezultă că este nevoie de o cercetare științifică inovatoare, din mai multe perspective, care pot oferi soluții concrete de abordare practică a problematicii ambientale.

Scopul lucrării constă în cercetarea și analiza instituției patrimonului civil și patrimonului mediului prin prisma apariției, evoluției, conținutului, rolului patrimonului în dreptul civil și în dreptul mediului, fapt ce va contribui la argumentarea științifică a acestui concept, la aprofundarea cunoștințelor în teoria patrimonului, la formularea unor recomandări cu caracter normativ.

Obiectivele generale. În atingerea scopului au fost punctate următoarele obiective:

- cercetarea teoretică și legislativă a patrimonului în dreptul civil și în dreptul mediului;
- analiza istoricului dezvoltării teoriilor patrimonului;
- analiza conținutul juridic al funcțiilor, caracterilor, și a elementelor patrimonului;
- analiza diferitelor forme prin care apare conceptul dat, în scopul de a evidenția trăsăturile comune ale patrimonului în dreptul civil și patrimonul mediului;
- distingerea particularităților specifice și determinarea elementelor patrimonului în dreptul mediului;
- analiza răspunderii pentru prejudiciul ecologic;
- concluzii și recomandări.

Metodologia de cercetare. Bazele metodologice ale cercetării instituției cercetate, constau dintr-o multitudine de metode, procedee și mijloace utilizate, și anume: metoda dialectică, logico-formală, juridico-comparativă, juridico-formală, istorică etc.

Rezultatele obținute. În urma cercetării instituției patrimonului în dreptul civil și în dreptul mediului, s-a făcut o paralelă între ele, atât din punct de vedere a structurii, al elementelor, al funcțiilor acestuia, etc, cât și ca noțiune specifică dreptului civil, și forma sub care ar putea apărea, patrimonul în dreptul mediului.

Structura lucrării. Prezenta cercetare este făcută în conformitate cu scopul și obiectivele propuse, fiind creată din adnotare în 2 limbi, lista abrevierilor, introducere, 4 capitole cu 14 subcapitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie.

Capitolul I. *Analiza doctrinară a patrimonului în dreptul civil și în dreptul mediului.* În acest capitol al lucrării sînt supuse analizei ideile diferitor cercetători autohtoni și străini în domeniul patrimonului în dreptul civil și a patrimonului în dreptul mediului. De asemenea sînt analizate aspectele legale în domeniu cercetat.

Capitolul II. *Teoria generală a patrimonului.* În acest capitol, este analizat aspectul general-teoretic în ceea ce privește patrimoniu, evoluția istorică a patrimonului, noțiunea de

patrimoniu în doctrină și reglementarea normativă a patrimoniului, trăsăturile patrimoniului, funcțiile și elementele lui patrimoniului.

Capitolul III. Patrimoniul în dreptul mediului.. Capitolul dat vizează aspecte ce țin de conceptul de „patrimonial natural comun”, elementele unui potential patrimoniu de mediu și o problemă foarte actuală ar fi răspunderea pentru prejudiciul ecologic.

Capitolul IV. Aspecte practice privind patrimonial mediului și repararea prejudiciului ecologic. Capitolul în cauză include studiul de caz, și anume un demers judiciar în fața Tribunalului din Lyon și Marsilia (Franța) privind protecția biodiversității și condamnarea marilor poluatori ai mediului și prejudiciile rezultate din braconaj și revînzarea de specii protejate. Referitor la reacția judiciară verde moldovenească, rămâne așa cum a fost. Adică nimic.

BIBLIOGRAFIE

Acte normative internaționale și naționale

1. Declarația Conferinței Națiunilor Unite asupra mediului. Stockholm, 16.11.1972.
2. Codul Civil al RM. Nr. 1107-XV din 06.06.2002. În: Monitorul Oficial al RM, 22.06.2002, nr. 82-86/661. Republicat în: Monitorul Oficial al RM nr.66-75 din 01.03.2019 art.13.
3. Codul Subsolului al RM, Nr. 3 din 02.02.2009. În: Monitorul Oficial al RM, 17.04.2009, nr. 75-77.
4. Codul funciar al RM. Nr. 828-XII din 25.12.91. În: Monitorul Oficial al RM nr. 107 din 04.09.2001. Republicat: Monitorul Oficial nr.107/817 din 04.09.2001.
5. Codul civil al României. Nr.287/2009 din 25.06.2009, În: Monitorul Oficial al României,24.07.2009, nr.511.
6. Legea RM cu privire la insolabilitate. Nr. 149 din 29.06.2012. În: Monitorul Oficial al RM din 14.09.2012, nr. 193-197.
7. Legea RM cu privire la societățile cu răspundere limitată. Nr. 135 din 14.06.2007. În: Monitorul Oficial al RM din 17.08.2007, nr. 127-130.
8. Legea RM privind administrația publică locală. Nr. 436 din 28.12.2006. În: Monitorul Oficial al RM din 09.03.2007, nr. 32-35.
9. Legea RM privind protecția mediului înconjurător. Nr. 1515 din 16.06.1993. În: Monitorul Oficial al RM din 30.10.1993, nr. 10/283.
10. Legea RM cu privire la resursele naturale. Nr. 1102 din 06.02.1997. În: Monitorul Oficial al RM din 19.16.1997, nr. 40.
11. Legea RM cu privire la muzee. Nr. 1596 din 27.12.2002. În: Monitorul Oficial al RM din 18.02.2003, nr. 23-24.
12. Legea RM cu privire reglementarea de stat a regimului proprietății funciare, cadastrul funciar de stat și monitoringul funciar. Nr.247 din 22.12.1992. În: Monitorul Oficial al RM din 30.12.1992, nr. 12.
13. Legea RM cu privire la exproprierea pentru cauză de utilitate public: nr. 488 din 08.07.1999. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 42-44/311 din 20.04.2000.

14. Legea RM a apelor: nr. 272 din 23.12.2011. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 81/ 264 din 26.04.2012.
15. Hotărârea Guvernului RM cu privire la aprobarea strategiei de mediu pentru anii 2014-2023 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia: nr. 301 din 24.04.2014. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 104-1409 din 06.05.2014.
16. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației ecologice în cadrul examinării cauzelor civile. Nr. 3 din 24.12.2010. pct.6
17. Ordonanța de urgență a României privind protecția mediului nr. 195 din 22.12.2005. În: Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.196 din 30.11.2005.

Monografii, contribuții în publicații seriale tipărite:

18. ADAM I. *Dreptul Civil. Teoria generală a drepturilor reale*. București: C.H. Beck, 2013. 768 p.
19. ATIAS C. *Droit civil. Les biens*. 12e éd. Paris: Lexis Nexis, 2014. 386 c.
20. ARDELEAN G. *Repararea prejudiciului ecologic*. Teza de doctorat. Chișinău: 2017. 180 p.
21. ARDELEAN G. Noțiunea daunelor de mediu și a prejudiciului ecologic. Delimitări conceptuale. În: *Legea și Viața*. nr.12, 2015. pp. 29-34.
22. BAIȘ S. ș.a. *Drept civil. Drepturile reale. Teoria generală a obligațiilor*. Vol. II. Chișinău: Cartier Juridic, 2005. 528 p.
23. BĂDESCU V. S. *Dreptul mediului, sisteme de management de mediu*. București: C.H. Beck, 2011. 432 p.
24. BENNETT, G. Guidelines on the application of existing international instruments in developing the Pan-European Ecological Network. În: *Nature and Environment, Council of Europe Publishing*, nr 124, 2002.
25. BERGEL J. L., BRUSCHI M., CIMAMONTI S. *Traite de droit civil. Les biens*. 2^e ed. Paris: LGDJ, 2010. 777 p.
26. BIRET F., ESTÈVE R., STURBOIS A. *Dictionnaire de la protection de la nature*. Paris: Press Universitaires de Rennes. 2009. 538 p.
27. BÎRSAN C. *Drept civil. Drepturile reale principale*. Ed. a III-a revizuită și adăugită, București: Hamangiu, 2017. 504 p.
28. BÎRSAN C., STĂTESCU C. *Drept civil. Drepturile reale principale*. București: Hamangiu, 2015. 520 p.
29. BOROI G., ANGHELESCU C. A., NAZAT B. *Curs de drept civil. Drepturile reale principale*. București: Hamangiu, 2013. 352 p.
30. BOTNARI, F., MIRON, A., GALUPA, D., PLATON, I., ROTARU, P., TALMACI, I., LOZAN, A., GRUBII, G., BALAN, M., ȘPITOC, L. *Raport privind starea sectorului forestier din Republica Moldova perioada 2006-2010*. Chișinău: Agenția Moldsilva, 2011.
31. BULAT V. *Managementul proprietății publice. Ghid practic*. Chișinău: Bons Offices, 2018. 147 p.
32. CABRILLAC R. *Droit des obligation*. 10-e édition, Paris: Daloz, 2012. 420 p.
33. CĂRPEANARU ȘT. D. *Tratat de drept comercial român*. Ed. a 4-a. București: Universul Juridic, 2014. 840 p.

34. CEBAN, C., BURIAN, A. Dezvoltarea economică durabilă și protecția mediului înconjurător: Probleme globale ale umanității. În: *Revista Moldovenească de Drept Internațional și Relații Internaționale*. Chișinău: 2008. pp. 15-18
35. CIUCĂ V. M. *Lecții de drept Roman*. Vol. III. Iași: Polirom 2000. 893 p.
36. CHARDEAUX M. A. *Le Choses Communes*. Paris: LGDJ, 2006
37. CHIRTOACĂ, N. Evoluția procesului de legiferare internațională în cadrul uniunii europene: supranaționalitatea în dreptul organizațiilor internaționale. În: *Revista Moldovenească de Drept Internațional și Relații Internaționale*. Chișinău: 30(4), 2013. pp.25-41.
38. COJOCARI E., CUȘMIR M., CIOBANU C., COJOCARI V. *Dreptul Civil. Drepturile reale*. Chișinău: Ed. Biznes-Elita, 2003. 180 p.
39. DUȚU A. *Dreptul mediului*. Ed. a 4-a. București: C.H. Beck. 2014. 485 p.
40. DUȚU A. *Patrimoniul în dreptul civil și în dreptul mediului*. București: Universul Juridic, 2013. 312 p.
41. DUȚU M. Considerații în legătură cu delimitarea și corelarea sistemelor (regimurilor) juridice de prevenire și reparare a daunelor ecologice în dreptul român. În: *Revista Dreptul*, nr. 3, 2013. pp. 238-249.
42. DUȚU M. *Tratat de dreptul mediului*. Ed. a III-a. București: C. H. Beck, 2008. 1152 p.
43. DUȚU, M., DUȚU, A. *Dreptul de proprietate și exigențele proprietății mediului*. București: Universul Juridic, 2011. 478 p.
44. FAUVE-CHAMOUX, A. Gender, Property, Economic Subsistence and Changes in Legislation in France: from Customs to Code Civil (1804). În: *Romanian Journal of Population Studies*, 2014, pp. 39-61.
45. FLORESCU D. C. *Dreptul de proprietate*. București: Ed. Universității Maiorescu. 2002. 704 p.
46. FONBAUSTIER L., FONTAINE L., GRARE-DIDIER C., TRÉBULLE F. G. *Le droit et l'environnement*. Tome XI/Caen. Paris: Dalloz, 2010. p. 188.
47. GAUNA, E. Environmental Law, Civil Rights and Sustainability: Three Frameworks for Environmental Justice. *Journal Environmental and Sustainability Law*, vol. 4(34), 2012, pp. 243-248
48. IORDANOV, I. R. Fundamentarea științifică și reglementarea normativă a drepturilor ecologice ale omului în Republica Moldova. Teză de doctor în drept. Chișinău: 2007.
49. HUTEN N. Mondialisation du concept du patrimoine comun. În: *Mondialisation et globalisation des concepts juridiques: l'exemple du droit de l'environnement*. 2010, Paris: IRJS Edition, pp. 3-12.
50. JORA C. *Drept civil. Curs de drepturi reale*. București: Lumina lex, 2005. 263 p.
51. KAUL I., GRUNBERG I., STERN M. *Les biens publics à l'échelle mondiale. La coopération internationale au XXIe siècle*. Paris: Economica, 2002. 290 p.
52. KISS AL., BEURRIER J. P. *Droit international de l'environnement Law*. Paris: Pedone, 2010.
53. LÉVY J.-PH., CASTALDO A. *Histoire du droit civil*. Paris: Dalloz. 2010. 1640 p.
54. LUPAN E. Dreptul la indemnizație a victimei poluării. În: *Dreptul*, nr. 9, 2002, pp. 69-80.
55. LUPAN E. *Răspunderea civilă*. Cluj-Napoca: Accent, 2003. 416 p.
56. MARCUSOHN M. *Mijloace juridice de drept civil privind protecția mediului*. București: Universul Juridic, 2012. 450 p.

57. MARINESCU D. *Tratat de dreptul mediului*. București: All Beck, 2003. 530 p.
58. MICESCU I. *Curs de drept civil*. București: All Beck, 2000. 414 p.
59. MIHALACHE I. *Drept privat Roman. Note de curs*. Chișinău: Litera AVN, 2012. 268 p.
60. MOLCUȚ E. *Drept roman*. București: Șansa SRL, 1999. 168 p.
61. MOROIANU-ZLĂTESCU I., POPESCU O. *Mediul și sănătatea*. București: Ed. Institutul Român pentru Drepturile Omului, 2008. 144 p.
62. NICOLAU I. Aspecte privind responsabilitatea pentru daune ecologice în legislația franceză. În: *Legea și viața*, nr. 11, 2010. p. 38-40.
63. OGLINDĂ B. *Dreptul afacerilor. Teoria generală. Contractul*. București: Universul Juridic, 2012. 614 p.
64. OPREA A. *Observații privind patrimoniul de afecțiune în dreptul românesc*. În: Volumul, *Dreptul comercial la confluența a două coduri*. (coord. R. Bufan, R. Catană, L. Bercea). București: Universul Juridic, 2013. pp. 195-211.
65. PĂTULEA V., TURUIANU, C. *Dreptul de proprietate*. București: Rosetti, 2004. 360 p.
66. PETRAȘCU-MAG R.M. *Protecția mediului în contextul dezvoltării durabile. Legislație și instituții*. Cluj-Napoca: Bioflex, 2011. 363 p.
67. POP L., HAROSA L.M. *Drept Civil. Drepturile reale principale*. București: Universul Juridic. 2006. 392 p.
68. PREDĂ M. *Drept administrativ. Partea generală*. București: Lumina Lex. 2000. 478 p.
69. ROMOȘAN I. D. *Vinovăția în dreptul civil român*. București: All Beck, 1999. 351 p.
70. ROTARU, A. Probleme ale dezvoltării legislației ecologice a Republicii Moldova la etapa actuală. Teză de doctor în drept. Chișinău: 2012.
71. SANDULESCU I.I. Definiția răspunderii civile în raporturile de drepturile mediului. În: *Analele Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova*. Chișinău: 2007. pp. 120-123.
72. SERIAUX A. La notion de choses communes. In: *Droit et environnement propos pluridisciplinaires sur un droit en construction*. Paris: PUAM Edition, 1995 nr. 5.
73. STAHI T., BOSCAN A. Răspunderea patrimonială în dreptul ecologic. În: *Legea și Viața*, 2018, nr. 3, pp. 19-25.
74. STAHI T. Analiza funcțiilor și caracterilor juridice ale patrimoniului. În: *Studii juridice universitare*, 2016, nr. 2-4, pp. 178-187.
75. STAHI T. Evoluția istorică a conceptului de patrimoniu. În: *Materialele Conferinței Internațională Științifico-Practică „Conceptul de dezvoltare a statului de drept în Republica Moldova și Ucraina în contextul proceselor de Eurointegrare”*, Chișinău, 1-2 noiembrie 2019, pp. 87-91.
76. STAHI T. Noțiunea juridică a patrimoniului în doctrină și în legislația Republicii Moldova În: *Materialele Conferinței Internaționale Științifico-Practice „Statul, securitatea și drepturile omului în condițiile societății informaționale”*, USM, Chișinău, 2020, pp. 228-244.
77. STAHI T. Dreptul de proprietate asupra bunurilor de mediu În: *Materialele Seminarului Științific Național „Patrimoniul arhitectural: aspecte tehnice, economice și juridice”*, organizat în cadrul proiectului de Stat – Sporirea valorii patrimoniului cultural, UTM, Chișinău, 2021, pp. 219-226.
78. STAHI T. LUPAȘCU Z. Patrimoniul în dreptul mediului. O victorie sau un eșec? În: *Materialele Seminarului Științific Național „Patrimoniul arhitectural: aspecte tehnice,*

- economice și juridice*”, organizat în cadrul proiectului de Stat – Sporirea valorii patrimoniului cultural, UTM, Chișinău, 2021, pp. 140-151.
79. STĂTESCU C., BÎRSAN C. *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*. Ed. a IX-a – revăzută și adăugită., București: Hamangiu, 2008. 492 p.
 80. STOICA V. *Drept civil. Drepturi reale principale*. București: C. H. Beck, 2017. 560 p.
 81. SZTRANYICZKI S. *Drept civil. Drepturile reale principale conform Noului Cod civil*. București: C. H. Beck, 2012. 296 p.
 82. TEODOROIU S. *Răspunderea civilă pentru dauna ecologică*. București: Lumina Lex, 2005. 432 p.
 83. TERRÉ FR., SIMLER P. *Droit civil. Les Bienes*. 2-e edition, Paris: Dalloz, 2004. 860 p.
 84. TROFIMOV I., ARDELEAN G., CREȚU A. *Dreptul mediului*. Chișinău: Bons Offices, 2015. 320 p.
 85. TROFIMOV I. Reflecții teoretice privind răspunderea patrimonială în dreptul mediului. În: *Administrare publică*, nr. 1, 2015, pp. 49-56:
 86. TROFIMOV I. *Răspunderea civilă în raporturile de dreptul mediului*. Teza de doctorat. Chișinău: 2013. 143 p.
 87. TRUȘCĂ A. M. *Particularitățile răspunderii juridice în dreptul mediului*. București: Universul Juridic, 2012. 270 p.
 88. TULEAȘCĂ L. [Patrimoniul de afectatiune – instrument în derularea afacerilor](#). În: *Revista Română de Dreptul Afacerilor*, nr. 6, 2014. Pp. 44-60.
 89. ULIESCU M., GHERGHE A. *Drept civil. Drepturile reale principale*. București: Universul Juridic, București, 2014. 280 p.
 90. UNGUREANU O., MUNTEANU C. *Tratat de drept civil. Bunurile. Drepturile reale principale*. București: Hamangiu. 2008. 720 p.
 91. URS I. R., ISPAS P. E. *Drept civil. Drepturi reale*. București: Hamangiu, 2013. 392 p.
 92. ZACCAI E. Générations futures, humanité: difficultés des collectifs pour la protection de l'environnement. In. *Le droit saisi par le collectif*. 2004, Bruxelles: Ed. Bruylant, 2004. pp. 272-284.
 93. ZAMFIR, N. Mechanisms of Implementing International Environmental Instruments into the Domestic Law of the Republic of Moldova. Chisinau: 2006.
 94. ZAMFIR, N. Problems in guaranteeing the right to safe water—the case of irrigation in agriculture using groundwater. In: *EU Integration and Management of the Dniester River Basin*. 2020. pp. 90-94
 95. ZAMFIR, P. Dezvoltarea durabilă prin asigurarea securității ecologice. În: *Revista Națională de Drept*. Nr. 10, 2009, pp. 68-70.
 96. ZENATI FR. Mise en perspective et perspectives de la théorie du patrimoine. În: *R.T.D. civ.*, nr. 4, 2003, p. 667-673.
 97. БАДАЛОВ Ш. К. *Проблемы Гражданско-Правовой Ответственности за экологический вред в Республике Татарстан*. Автор. дисс. кан. юрид. наук. Душанбе, 2011. 26 с.
 98. БОГОЛЮБОВ С. А. *Актуальные проблемы экологического права*. Москва: Юрайт, 2015. 607 с.
 99. ВОЛОГДИН А. А. *Римское право*. Москва: Юстиция, 2015. 256 с.
 100. БРИНЧУК М.М. *Экологическое право: учебник*. Москва: Юриспруденция, 2010. 448 с.

101. ГОЛИЧЕНКОВ А. К. *Экологическое право России. Словарь юридических терминов*. Москва: Городец, 2008. 429 с.
102. ЖАРИКОВ Ю. Г. О применении юридической ответственности за экологические правонарушения. În: *Журнал российского права*. № 7, 2010, с. 37-45.
103. НОВИЦКИЙ И. Б. *Римское право*. Москва: Юрайт, 2015. 298 с.
104. САГИТОВ С. М. Восстановление прежнего имущественного положения как оптимум при определении убытков, причиненных окружающей среде. În: *Вестник экономики, права и социологии*, Казань, № 4, 2011, с. 184-187.
105. САГИТОВ С. М. Правовая модель универсальной методики определения вреда окружающей среде: значение и построения În: *Ученые записки казанского университета*. Том 156, книга 4, 2014, с. 102-109
106. САДИКОВА О. Н. *Гражданское право Российской Федерации*. Том I. Москва: ИНФРА-М, 2006. 493 с.
107. СУХАРЕВ А.Я., ЗОРЬКИН В.Д., КРУТСКИХ В.Е. *Большой юридический словарь*. Москва: Инфра - М, 1998. 790 с.
108. ШЕРШЕНЕВИЧЬ Г. Ф. *Учебник русского гражданского права*. Москва: Московское научное издательство, 2001. 719 с.

Webografie:

109. CHARLOTTE E. *Regimul juridic al patrimoniului de afectatiune în lumina Codului Civil*. / *CECCAR Business Magazine*/ nr.35-36 12.2016 [online]. [citat: 11.11.2022] Disponibil: <http://www.ceccarbusinessmagazine.ro/regimul-juridic-al-patrimoniului-de-afectatiune-in-lumina-codului-civil-a1324/>